

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛЬТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСЬКИЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СР

р. XVI

ч. 14-17

12. апріля 2006
ціна 6,- Ск

• Ігор Пешта: Ікона Ісуса Хріста.

Воскресший Христос нам приносит правый покой!

А наши сердца суть почас Великодных свят наповнены радостев из Христового витязства. И мы днесь переживаеме тоту неповторну атмосферу радости з воскресія. Співаймо радостно: „**Алілуя**“, озываючи ся світом: „**Христос воскрес**“... Перед нами є порожній гріб. Перед нами стоить тот, котрый из него вышов живый. Воскресший Христос приносит Великодны дары. Міджі нима є і дар покою. Заставме ся тепер при тим дарі, котрый нам Ісус здобыв, вставши з мертвых.

Просиме ся: „**Який є Христів покой?**“ Є то покой інший, як тот, што нам нукать світ. Є то покой, котрый владне міджі Сыном і Отцём. Є то покой, котрый Ісус здобыв і про нас. Не є то кламный покой того світа, який спочивать у спокою змыслів і у вонкашній бесстаростности. Є то бозький покой, выходячий зо самого Бога і даваючий душі стабільну істоту у вшыткых животных бурях. На жаль, днешній чоловік нераз не стоить о тот Богом понуканный покой. Чоловік глядять покой, але глядять го на неправилнім місці. Єден повість: „**Кідь досягну то, што єм собі наплановав і зроблю карьеру, потім уж буду мати конечно покой.**“ Далшый повість: „**Мушу здобыти штонайвеще пінязей, маестку і богатства, тоды аж буду мати покой.**“ Іншый видить тот покой у тим, кідь не мусить ніч робити. Дахто го глядять в поземских роскошах і добротях. Далшый собі думать, же набуде покой тым, кідь запє свої проблемы алкоголом. Але вшыткы ся барз мылять. Ніч з того правый і тырвалый покой не принесє! Карьера? Высоке поставіня? Великий благобыт? Тото є покой?! Скорше наспак! Є то неперестанный страх, коли, де і хто мі підламле ноги і буде ся тиснути на моє місце, буде го хотіти здобыти. Пінязі? Богатство? Маесток? Же тото приносит покой? Є то зась лем страх, же можете то легко стратити. Стачїть природна катастрофа або єден шыковный злодій, може, завистливец, котрый возьме шкатулку швабликів і вытягне єдну з них. Лінюхованя і нічеробіня? Думате собі, же є то покой? По короткім часі ся з того ставать нуда, неконечна нуда... Уживаня сі роскошей і поземских благ? Скоро тоты роскошы наглодають ваше здоровя, знищать нервы і є по покою. Алкогол? Тот, вера, проблемы не вирішить, він лем іх іщі зевкшує і приношать іщі векшый непокой нелем тобі, але і твоїй родині, околиці. Ту не глядайте нигде покой! То є вылика хыба, за котру ся платить, бо цілий жывот потім прожыєш в неперестанным непокою, неістоті і страху, што принесє завтрашній день і аж хворобно ся трясете і над тым малом, што маме. А наш жывот можно кінчїть іронієв. Стращезнов іронієв. Даме собі уж за жывота написати на надгробный камінь: „**Одпочівай у покою!**“ Але в якім покою? Ведь, кідь сьме не віровали Христови і єго покою на тим світї, у вічности го не найдеме! Тады Ісус повів: „**Любте ся взаємно! Одпуцайте своїм неприятелям! Молте ся за своїх неприятелів!**“ А яка одміна нас чекать? Глубокий, внуторный покой і вічний жывот. Тыж радость навсе. А, посмотрь, тот Ісус ту є тепер з нами. Стоить перед нами з ославленными ранами своего умучія і з тырвалым покоєм, який нам приніс своим воскресінем, котрый нам го нукать, давать. Ці хочеме на болячу душу налляти балзаму спокою до своего неперестанным згоном і непокоєм добитого внутра?! Подыте к Ісусови, Він нам го дає! Де го дає? Ту! В тим храмі! В тим станку Божім, у святім приїманю, де неперестанно жьє і чекать тя ославленный воскресший Христос. Няй бы сьме вшыткы правилно порозуміли найглубшій таїні покою, котру нам все і днесь воскресший Христос дає, няй бы сьме і все глядали в жывотї на тим правилнім місці.

Жебы наша работа была на хосен Русинів

• На міморяднім 9. сеймі Русиньской оброды на Словеньску (РОС) 25. марта 2006 у Свіднику выслушали сьте собі (розговор ся веде з новым председом РОС – Владимиром ПРОТИВНЯКОМ) Справу о діяльстві РОС і іншы выступліня делегатів і гостів того сейму, так істо і перед тым сеймом ці по сеймі есь ся міг ходем часточно обозначити з роботом РОС. Также, подля Вас, які суть найвекшы проблемы ці недостатки в сучаснім діяльстві РОС?

– Подля доступных інформацій, здобытых на сеймі РОС у Свіднику, прочітанных справ і позицій делегатів сейму явить ся мі ситуація в нашій організації барз критічна. Вшытко насвідчує тому, же ей работа не проходила регулярно, ей оцінєваня не было коллективне а зробило ся много хыб у діяльстві РОС, главно в сполупраці з іншыми русиньськыма організаціями і інштїтуціями. Змінити тот недобры тренд нас тепер буде стояти велє намагы і сил. Подрібну аналізу тых недостатків і слабых місць у роботі РОС зробив на сеймі у Справі Дозорной рады РОС Павел Дупканіч, зато ся к ним не буду вертати (позн. ред.: *Думаме, же то бы интересовало наших читателів, бо на сеймі был лем барз малый круг людей – делегатів і гостів*), бо будуть предметом засіданя Выконного выбора (ВВ) РОС, з якого выйдуть конкретны узнесія до будущности.

• Из першым вопросом є спосєный і другый, в котрім бы ня интересовало, што вшытко хочете зробити в найближшій часі а што в далшій будущности, жебы работа РОС ішла допереду, стала ся якостнішою і які в тим змыслі сьте поставили перед себе і організацію основны цілі?

– Ліпше бы было поставити вопрос, што зроблять органы РОС під новым веджінем. Треба повісти, же я як председа могу мати тоты найліпшы поставлены цілі, але покы ся не стануть і цілями новозволенных функціонерів ВВ РОС і председів окресных і містных організацій (ОО і МО) РОС, із підпорот котрых рахую при іх просаджованю в регіонах Словеньска, де жыють Русины, потім сам не зроблю много. Чекать нас нелегка работа, котра выходить зо сучасно го ставу, в котрім ся днесь находиме. Цілі, які будуть поставлены перед нашов організацієв, бы ем розділив на короткодыбы, котры треба сповнити в тим році і міджі котры патрять главно внутрішні організацны вопросы, а то: засіданя органів РОС робити систематично і регулярно рішати важны вопросы; уточнити евіденцію членів нашой організації, переоцінити активіты МО і ОО РОС з цілєм оживити активність міджі жытелями; вытворити далшы фунгуючі організації по селах і помочі їм у іх діяльстві; роботу замїрати на комунікацію з молодыма людьми за помочі атрактивных форм работы, о котры бы мали інтерес; добрі приправити одборны секції (комісії) з людей, котры ся в конкретній проблематіці добрі орьєнтують і на основі іх пропозицій зробити концепцію работы на найближшы roky і до року 2011, коли буде найближше списованя людей.

З довготырвалых цілів в першій рядї хочу спомянути тоты: обернути увагу на школство і освіту дітей і молодежи, комунікувати і сполупрацювати з Одділінем русиньского языка і культуры Інштїтуту регіональных і народностных штудій Пряшівской універзіты, з родинами, учителями і директорами матерьских, основных і середніх школ, центрів вольного часу і основных умелецких школ і заінтерсовати іх до русиньского руху; в области культуры підхопити интерес о культуре здолы, ставляти надале на традиціях і вызанамных акціях із цілєм іх методично і програмово зліпшувати; надвзяти контакты і розвинути сполупрацу зо Сполком русиньской молодежи Словеньска, глядати сполочны поступы в діяльстві; в каждом припадї ся мусить веце знати о діяльстві РОС, выступовати і діяти в интересі вшыткых, глядати сполочну реч о тим, што нас споє, а не выбивати енергію на конфлікты і непорозумія. Треба нам переоцінити уровень работы редакції InfoРусина, глядати актуальность, настолити регулярность і вышшу якасть выдань із цілєм заінтересовати читателів і звыштити число передплатителів. Рішати проблемы внутрі РОС, комунікувати з організаціями і сполками в рамках Словеньска, роботу розвивати на шыршій платформі так, жебы ся стала якостнішою і на хосен вшыткых Русинів. Сполупрацювати з далшыма організаціями і інштїтуціями на Словеньску і глядати можности проглублєваня взаемных одношін із Театром А. Духновича в Пряшові, Музеєм модерного уменя Е. Варгола в Міджілабірцях, Пряшівськым самосправным краєм, Главнов редакцієв народностно-етнічного выселаня Словеньского розгласу в Кошіцях, народностным выселанем про Русинів у Словеньскій телєвізіі і под.

• В статї П. Крайняка о 9. сеймі РОС ся пише, же Ваша організація хоче проглубити контакты з Русинами і русиньськыма організаціями за границіями Словеньска. Можете то конкретизовати? А што сполупраца з русиньськыма організаціями на Словеньску (яких є 12)?

– Сполупраца з русиньськыма організаціями за границіями Словеньска екзістує і проходить на полю культурнім, шпортовім і сполоченськым, главно з Польськом і Сербієв. Лем і треба дати на належну платформу і розвивати і так само з іншыми країнами, найближе з Україноу. Сполупраца з далшыма русиньськыма організаціями на Словеньску не має заперты двері, покы ся найде добра дяка іх представителів глядати сполочны рішїня проблемів і далшого смерваня допереду.

• Тыж бы нас интересовал Ваш погляд на позаставліня членства РОС у Світовім конгрєсі Русинів і одход єй представителя зо Світовой рады Русинів як выконного органу СКР, як і Ваша позиція односно вступу РОС до Асоціації русиньских організацій на Словеньску, котра ся формує подля взору Підкарпатя і Мадярска, де уж такы асоціації мають, бо в будущности тоты ся стануть членами СКР.

– Позаставліня членства у Світовім конгрєсі Русинів поважую за великий недостаток в нашій работі, ведь РОС так стратила застрішїня світового органу, котрый vznikнув на першій конгрєсі праві у Міджілабірцях. Ціла проблематика членства у СКР і Асоціації русиньских організацій на Словеньску буде настолена на засіданю Выконного і Координачного выбора РОС, де бы мав быти приятый далшый поступ, также тепер ближе ся к тому іщі не могу высловити.

• Перед 9. сеймом РОС по довгих роках стагнації і фактичной нечїнности Містной організації РОС у Міджілабірцях ся тотя зась возрождать, зробили ся першы стрічі ці громады (сходзы). Можете о тим поінформовати читателів, як то є і котры люде ся активізують, жебы Ваша Містна організація РОС надвзала на бывшу єй роботу в Міджілабірцях?

– Кінцєм 2005 року возродила ся нова Містна організація РОС у Міджілабірцях, были зволєны ей належны органы – выбор МО і Дозорна рада МО РОС, котры розвивають активну роботу міджі сімпатизантами, міджі штудентами у фолклорнім коллективі Камяна, при выступлінях на сполоченських і культурных акціях. В повній приправі є 44. річний Фестиваль культуры і шпорту в Міджілабірцях, презентація проекту „Варгол Сіті“ – звязаного зо змінов іміджу міста – в Новім Садї у Сербії. Віриме, же ся нам подарить зорганізовати русиньський маялес а о далшых наших активітах ся читателї вчас дознають.

• Наконец, думате собі, же нове зложіня Выконного выбора і Координачного выбора РОС є спроможне зробити крок допереду і зактівізовати цілкове діяльство РОС у розлічных сферах культурно-народностного, сполоченського ці школьського жывота Русинів Словеньска?

– Кібы-м не вірив, же можемо зробити крок допереду і зактівізовати цілкове діяльство нашой організації, не міг бы ем ся дати на тоту нарочну роботу. Вірю тому, же поступно vznikне тим людем добровольных і плаченных, котры ведно зо мнов ся попасують з проблемами Русинів і зато вшыткых в тым змыслі вызывам на сполупрацу.

При тій нагодї ся хочу подякувати вшыткым за гратуляції к мому зволїню за председу Русиньской оброды на Словеньску а зарівно їм одказую: кідь вас тягне сердце к Русинам, подыте ведно робити на іх благо так, жебы то было знати нелем у нас дома, але і за границіями Словеньска.

Мож повісти, же цілі і задачі, котры поставив перед себе і Русиньску оброду на Словеньску новый єй председа Владимир Противняк і возьме ся за іх реалізацію з новыма выконными органами РОС і в сполупраці з далшыма русиньськыма організаціями, корешпундують з нашыма, бо вшыткым нам на першій місці бы мало лежати на сердце, же то, што в русиньскім русї робиме, мать все быти на хосен Русинів, не наспак. Увидиме, што ся подарить зробити новому председови і новым органам РОС по 100 днях „влады“, ведь тільки часу волічі дають кожій новій владї, жебы ся указала, чо є спроможна, жебы выштартовала...

Розговор вїє: А. ЗОУЛЯК

ПАСХА – ТАЇНСТВО ЛЮБВИ

Кідь молодой богатый муж пришов к Ісусови з просьбов о раду: „**Учителю добрый, што мам робити, жебы ем набыв вічний жывот?**“ (Мк:10,17) Ісус на него посмотрив, облюбив собі го і повів му: „**Ідь, продай вшытко што маш, роздай бідным а будеш мати богатство в небї. Потім прийди, возьми хрест і наслідуй мене.**“ (Мк 10,21). Вопросів на тоту подїю бы было много а много бы было і вшелияких одповідей.

Но тото вшытко є все лем під єднов стрішкю: є то Боже посмотріня на чоловіка в інтенціях любви к нєму. Любити дакого без того, жебы сьме дашто з того мали, мать жрїдло в честноті, котра може быти закотвена лем а лем в Божій бытнотности. „**ПОГЛЯД ЛЮБВИ**“ є про нас вызов нашого Господа: „**Любте і вы єден другого так, як я полюбив вас.**“ (Іо:13,34)

А при тых словах ся не дадут обыйти слова Христовы, котры говорить о собі самім: „**Бо Бог так любив світ, же дав своего единородного Сына, штобы каждый, хто вірить в него, не пропав, но мав жывот вічный**“ (Іо:3,16).

Чоловік є способный любити, бо є сотвореный на Божій образ і Божу подобу. Божественна честнота любви тоту людську способность піднимать аж до надприродной хрістіаньской доконалости. Дорога любви к Богу і ближнєму не є можлива без Хріста – Божого Сына. Він про нас і про наше спасіяня зышов із небес, тілесно ся зродив з Духа Святого і Марії Дївы, став ся чоловіком і пояснив таїнство любви Бога к людем і таїнство любви чоловіка к Богу. Одрыв, же тому таїнству чоловік порозумить лем через него, бо єго любов мала розмір смерти „**а то смерти на хресті**“ (Філ 2,8). Хрістів хрест нам тогды отворять двері до честноты любви і до ціло-животного діалогу з Богом. В пракці є то ікона подорожнєго, котрый є на дорозі до Святого міста і переходить коло хреста. Зстане і підойме свої очі к Роспїятї любви. Тот момент вирішить, який духовной якості войде подорожній до Нового Єрусалима. Може то быти якась „ужас“ над Богочоловіком, котрый з любви к нам приїмать тіло і терпить в нїм за нашы грїхы. Може то быти якась „лоцїнку хреста“, котра одкрывє єго глушшу любов к Христови. Но може то быти і якась „натхненого обьятя хреста“, котра ствердить приєднаня ся к Христови і переживаня солодкости Божой любви. Бо на верьху вшыткых людських діл мать быти Любовь.

А настане в твоїй душі красне рано,

бо ті грїхы на хрест однесе Баранок.

Кідь ся так постараш о свое спасіяня,

Принесе ті радость світле воскресія.

(Іосиф Кудзей: Пїсня надїї)

Благословенне переживаня Пасхалных свят, духа віры, надїї, воскресной радости і божественной любви жычїть вшыткым читателям Народных Новинк і оставать з поздравлінем ХРИСТОС ВОСКРЕС

о. Франтішек КРАЙНЯК, Міджілабірці

о. Мґр. Мірослав ПІНДРОХ, Снина

СЛАВНЕ ВОСКРЕСІНЯ

Боже, слава,
Днесь Господь наш
Із гроба встает.
У тїй добі
Нїт го в гробі.
Скоро рано
Терен смерти
Порубав.
Алілуя!
Співай, Йобе!

Тото рано
Впиш сі в память
З обдивом.
Выграй борьбу
Тяжку орьбу!
Розбий пута
Што тя мучать
Чеканом.
А дай силу
Церквы к ділу...

Тїш ся, вїват!
Нїт про тя уж тма!
Нїт уж ани гроба!
Нїт уж ани страху
Протів пекла паху.
Господи, помож
Великым Йобом
Тяжких доб!
Славной Паскы
Впиш їм краскы...

о. Мґр. Мірослав ПІНДРОХ, Снина

Обговорили барз важну ситуацію

8. квітня 2006 у Пряшові-Соліварі було засідання вибору Руського клубу – 1923, котре вів голова Мгр. Гавриіл Бескид.

Вибір ся займав барз важнов ситуацієв, яка з вини негативного приступу бывшого председа РК – 1923 Штефана Секерака матъ за наслідок комплікований правный став, котрый є спосней із незаконным діспонованєм з Руським домом з боку споминаного Ш. Секерака, як і з фінанчнм господарнєм, рішінєм судных спорів, пожадавков на уживаня пивничных просторів Руського дому з боку „VD Jednota COOP Prešov“, но главно з реалізацієв культурного і народностного посланя Руського клубу – 1923. Окрене був обговореный спосіб перевзятя Руського дому правоплатным веджнєм на челі з председом Г. Бескидом. Подля рішіня вибору РК – 1923, будуть пожадавкы Єдноты рішены по перевзятю Руського дому формов особного рокованя за участи выбранных членів РК – 1923 і представителів Єдноты з цілєм, жебы была досягнута мімосудна догода.

Юдр. Петро КРАЙНЯК, Пряшів

Як „трème русских богатырів“ „окрали“ русиньскый народ?

Просто. І в рамках законів нашої „діржавы“ легіслативы. О чім є реч? О трех „шпекулантах“, котры хотіли выбрати з новым веджнєм Руського клубу – 1923, а „выбрали“ зо шыткыма Русинами на Пряшівщині, „выбрали“ з цілым русиньскым народом!!! Наісто, ся тепер „в гробі обертають“ тоты Русины, котры ся поскладовали властныма пінязями, жебы могли купити будову на ул. Масаріковій, тепер Главній 62, у Пряшові про потреби розвова культурно-народностного жытота Русинів на Пряшівщині, жебы в тій будові міг быти „Руський дом“ про Русинів.

Треба вірити, же тоты „вітечници“ будуть раз за свої „гріхы“ терпіти. Ходем бы мали, кідь є вышша міць. Не може каждый собі робити, што хоче! Але за прикладами не треба далеко ходити, стаіть слідовати справы у радію і телевизіі, читати новинкы і часописы, там ся дізнаме, же шытко є може на тім Словенську. А кідь собі хоцшо можуть доволити дакотры посланці Народной рады СР, дакотры члены влады СР ці челны політціи на Словенську як репрезентанты жытелів-волічів Словенська, чом бы сі дашто подобне не могла доволити троїця не святых, але „чортів у баранячім кожуху“. Так бы ся образно дало повісти о трех тых людях – ШТЕФАНОВИ СЕКЕРАКОВИ з Пряшова, КОНШТАНТИНОВИ БАРНОВИ і ПАВЛОВИ БІРЧАКОВИ з Кошіць, котры, будучі іщі правоплатныма членами вибору Руського клубу – 1923, заложыли НАДАЦІЮ РУСЬКЫЙ КЛУБ – 1923. А жебы єй могли заложыти, то мусили зложыти пів міліона корун (а скады?!). І дати до заложыт маесток Русинів Пряшівщины, а то будову Руського дому в Пряшові і великий фондус із ним спосней. А тоту надацію потім легально зареєстровали на Міністерстві внутрішніх діл СР а по

реєстрації, як новий властник у трех особах, дали тот масток записати на новий субект – Надацію Руський клуб – 1923 до катастра негнутельного маестку в Пряшові. І тым не порушыли закон, але трес людей без ганьбы і сумління „окрали“ шыткых Русинів!!!

Кідь додобуду 10. апріля 2006 сучасне платне веджнє Руського клубу – 1923 на челі з Гавриілом Бескидом пришло на Окресный суд у Пряшові, там ся дізнало, же Штефан Секерак стяг жалобу на нєго односно правоплатности міморядной громады РК – 1923 із 9. апріля 2005. А чом бы ся і натїговав з дакым, кідь „мать в кешені“ масток а може собі з ним робити, што ся му хоче, ай із двома „штатістами“ з Кошіць: завтра тот масток може продасть за пару міліонів, або, наприклад, возыме собі увер з банку на таких „малых“ десять міліончиків і заручить ся за нєго векшым маестком новой надації. А кідь не сплачовали тот увер „трème русски богатырів“, ніч бы ся не стало: банка бы ім взяла будову Руського дому і фондус ку тому, але десять міліончиків бы ім зістало!!!

Такоже, як видно, шытко є може, а дакотры люде суть і шыткого схопны, докінця, може, і спокійно в ночі сплять. Но на каждого раз доїде! Ходем треба в то вірити, бо інакше не матъ вызнам дашто робити, трапити ся на тім світі. І так сповнили ся їх слова, же „ім не треба членство, не треба нияку культурно-освітну ани культурно-народностну роботу міджі Русинами і про Русинів, ім треба бізніс“. А тепер шыткым указали, як ся то робити. Bravo, bravo, „молодцы“, лем так дале, може, же скоро „продате шыткых Русинів“, як сьє сі „привластнили“ їх масток. Ведь вы „сьє уж їх продали“, і самы сьє ся так „запродали“!!!

Александр ЗОЗУЛЯК

БЫВ МІМОРЯДНЫЙ СЕЙМ РУСИНЬСКОЙ ОБРОДЫ НА СЛОВЕНСКУ

Хотят проглубити контакты

25. марта 2006 у Свіднику був 9. сейм Русиньской оброды на Словенську (РОС). Сейм був скликаний о выше шість місяців скорше як мав быти, бо дотеперішня председкыня РОС Анна Кузмякова ся vzdала своїй функції.

До Свідника пришло скоро 50 участників сейму, з того было 23 делегатів із правом голосованя, зволених своїма окресныма і містныма організаціями. На зачаток засіданя єго участницю у минуті тиха дали почливість помержому вызнамному представителю Русинів на Словенську, але і в міджінароднім контексті, бывшому председови РОС, драматургові Театру А. Духновича – Василєви Туркови. Засіданя сейму вів член Выконного вибору (ВВ) РОС Ян Липиньскый. Справу о діятельстві РОС од посліднєго сейму місто А. Кузмяковой, яка із здравотных причін не могла прийти на сейм, прочтав член ВВ РОС Іван Бандуріч. Справу о діятельстві Дозорной рады (ДР) РОС прочтав єй председа Павел Дупканіч. Як выплинуло з рефератів, РОС досягла в посліднім часі в дакотрых областях успіхы, но дакотры заміры ся не подарило зреалізувати. Тыкать ся то главно сферы ріджнія і організацьорської работы, регулярного скликованя засідань ВВ і Кородінчаного вибору (КВ) РОС, евіденції членства, росшырєваня навчаня русиньского языка і культуры на основных і середніх школах, звышюваня якості розгласового і телевізійного выслапаня в русиньскім языку, але ай сферы фінанцованя культурных активіт РОС і уживуваня грантових програмів МК СР. Делегаты схвалили Програмовы цілі РОС до 2011 року, коли буде списованя жытелів СР. Єдною із важных задач в діятельстві РОС буде выршіня пожадавкы на зряджіня Музею русиньской культуры на Словенську. Делегаты сейму в своїх діскузных выступах высловили тыж жаданя проглубити контакты з Русинами і русиньскыма організаціями за границями Словенська, але частно тыж было чути критіку сповакзаций літургічных обрядів у русиньскых парохіях і протирусиньскых позицій Греко-католицького епіскопства у Пряшові. Делегаты критічно оціневали і сучасну ситуацію коло Руського дому в Пряшові і дали пропозицію рішити тот проблем скликанєм сплочной членської громады членів Руського клубу – 1923 з боку Штефана Секерака і з боку Гавриіла Бескида.

Пободі наслідовали вольбы нового КВ і ВВ РОС, як і председа РОС. Членами КВ РОС ся стали представителі окресных і містных організацій РОС, як і представителі дакотрых русиньскых організацій на Словенську. За нового председа РОС був зволений Владимир Противняк із Міджілаборець-Выдрані. З перевагов голосів здобыв довіру делегатів перед другим кандидатом на функцію председа – Мілошом Стрончеком зо Свідника. В. Противняк є родаком з Выдрані, матъ 54 років, робить як самостатный референт на організаційнім одборі РСУ в Міджілаборцях і є доворічнм председом приправного вибору Фестивалу культуры і шпорту в тім місті. За членів ВВ РОС были зволени: Феодосія Латтова з Пряшова, Ян Липиньскый із Братиславы, Мірослав Кереканіч із Гуменного, Штефан Зима зо Старой Любовні, Власта Оцетникова зо Снины і Мірон Крайковіч зо Свідника. За председа ДР РОС був зволений Павел Дупканіч із Міджілаборець. Окремым пунктом програму міморядной сейму было схваління зміны Станов РОС, подля котрой містны і окресны організації будуть мати правну субектівтву. На сеймі было выршіне, же центром РОС буде і надале Пряшів. В Пряшові зістає і центр редакції InfoРусина з тым, же Анна Кузмякова была повірена веджнєм редакції до кінця юна 2006. Потім буде выписаний конкурз на функцію шефредактора, так як то укладають Становы РОС. На конець сейму председа пропозиційной комісії Александр Фецура з Гуменного прочтав унесєня.

Треба вірити, же цілі і задачі, котры были обговорены і пріяты на тім сеймі, будуть ай у реалнім жытоті русиньского руху і главно на хосен Русинів Словенська сповнены.

Юдр. Петро КРАЙНЯК

„Порожніма бісидами ся не зробить ніч, а так єм попробовав многы річі змінити...“

Дня 4. апріля 2006 ославив 60 років свого жытота пріматор міста Міджілаборці – Мірко КАЛИНЯК. Округлый юбілей є часто часом, кідь ся люде звыкнутъ обертати дозад, і оціневати свій жытот, свою роботу. Зато сьє і мы задали панови пріматорови пару вопросів:

• Пане пріматоре, у функції газды міста Міджілаборці сьє уж другый волебный період, кідь ся в думках вернете на зачаток, як сьє пришли к думці – кандидатвати на місце пріматора а чом сьє ся тогды так рішыли?

– Каждый чоловік матъ якісь предствы о місті, в котрім жыє, а я єм в Лабірці жыв а жыю уж довгы рокы. На основі свого познаня, на основі того, што чоловік перечітатъ, зо жытотных скусеностей, з того, же чоловік ся стрічатъ з розлічныма людми, приїде раз к думкам: тото бы-м зробив інакше, то бы єм хотів змінити, тото бы ся могло докінчити, зачати, зробити єдно, друге... Можности суть, лем їх не знаме хосновати. А так сі раз чоловік повість: треба попробовати, бо бісидовати ся дасть велє, но порожніма бісидами ся не зробить ніч. А так єм попробовав і я.

• А як то было на самім зачатку пріматорьской дорогы? Істо сьє мали свої планы, предствы о тім, што бы сьє хотіли робити а як. Но яка была skutочность по Вашім наступі до функції? Дарило ся робити шытко так, як сьє собі перед тым думали?

– Люде мі дали свої голоса а з надійного кандидата ся став пріматор. Уж оставало лем ся пусти до работы. Но нараз пришла тверда реаліта: хыбовали пінязі, были ту довгы, о котрых перед тым ніхто не бісидовав, были ту проблемы, котры ся рокы не рішыли, а треба-ло їх выршінти чім скорше а чім ефектївнїше. То уж не были даякы візі або предствы, же шытко піде як по маслі. Пришов твердый, каждоденный жытот і бой.

• Подарило ся Вам сповнити то, што сьє на зачатку хотіли? Як оцінюєте свою роботу тепер, з одступом часу?

– Першы два рокы были барз тяжкы, был то час стабілізації, фінанції было мало, но і так ся нам подарило докінчити дакотры річі, котры ту были розробены уж рокы: докінчили ся чістїчка, котра по семох роках зачала фунгївати; докінчили сьє складку одпадів а направили ся і дакотры далшы недостаткы, чім ся выршін главныи проблем міста, а то екологія. Тото шытко были проблемы, котры были барз важны, но про обычайных жытелів міста были невидимы.

Найважнїшым проблемом міста была, но жалъ доднєшє і остала – висока незаемтанность. Тото поважую за великий неуспїх. А ай кідь ся нам подарило надвзязати добру сполупрацу з польсков сторонам і пріятыи до міста даякы інвестіції, і так є незаемтанность

надале висока. Я собі добрі усвідомлюю, же таких меленьких міст як Міджілаборці є на Словенську велє, а każde з охотов привітатъ инвесторів, котры дадутъ людем роботу. Жаль, мы сьє далеко од центра штату, на кінці републікы, а знам, же ся ту людем жыє тяжко, но не перестаю вірити і робити шытко прото, жебы і наш кут „русиньского світа“ був обявеный. Вірю, же і через туристичный рух, через нашу русиньську культуру, наше містечко дакус ожье і же то буде в будучности на хосен людем і місту.

• Наш юбілант, пріматор Міджілаборець – Мірко Калиняк.

Як другый найвекшый проблем ту віджу ромску популяцію. Не є проблем забезпечити фінанції, через проєкты або гранты. Не є проблем поставити хыжы, оправити будовы, высадити паркы, але перевыховати чоловіка, котрый матъ інакшу менталіту, культуру, звыкы, спосіб жытота, ся не дасть. Фурт буду гварити, же тот проблем ся дасть закрывати, але тяжко є го рішити. А главніи ся до того нікому не хоче: ані мімовладным організаціям, ані самому штату. І так собі думам, же є великым успїхом, кідь сьє доказали заместнати коло 200 Ромів на активачны работы, за помочи котрых ся каждоденно утримує чїстота міста.

• Є достъ медіалізоване, же в Міджілаборцях ся в тым часі реалізує проєкт „Варгол Сіті“, як Вы видите до будучности тоту перспективу міста? Достъ велє ся всягды бісидує о плусах того проєкту, о розвиваніи туристичного руху, о перемінїю міста. Але каждая палїця матъ два кінці: кідь матъ дашто плюс, муситъ мати і мінус, або в нашім припадї то не платитъ?

– Самособов, є то проєкт, котрый може в значній мірі помочи при розвиванію не лем міста, але і нашої культуры. Но мы не хочеме, жебы тот Лаборець вызерав як ціркусове місто. Хочеме выбудовати місто, в котрім

ся будутъ добрі і приємні чути нелем гості, туристы, але і нашы домашні люде. В чім я ту віджу проблем: люде не барз знають, же мы можеме хосновати пінязі з проєкту лем в станований рамках, можеме мінити лем тото, што належить місту, можеме поправляти лем містьскы будовы, ходники і т. д. Тепер не роздумую над тым, яка буде друга або третя етапа переміны міста, але думам на то, як будутъ вызерати приватны будовы, котрых ся наш проєкт не може дотулити. Будуть бітовы сплоченства схопны приспособити ся сплочной концепції міста? Будуть спосібны забезпечити собі ходем затепліня будов із новыма фасадами, чім бы ся хоцъ лем маленько змінив взляд улїць? Знам, же то є великий тиск на фінанції жытелів міста, але на другім боці, може пінязі ся ім вернуть в подобі меншых накладів на тепло. Знам і то, же в тых бітовках жыють люде векшнх роков, котры роздумують куде інакше як молоды, а треба глядати компромїсы і спосіб, як тоту ситуацію выршінти. Тепер то може не вызератъ аж таке актуалне, але єдного дня ку тому приїде.

• Міджілаборці суть русиньскым містом, видите в тім дяку перспективу міста до будучности?

– Перспективных планів може быти велє. Є ту велє работы в каждой области жытота міста. Я єм рад, же конечніи ся в наших людех розрушав процес істого самосвідомлєваня. Жыєме в Европі, котра є мултікультурна, а правы такы малы народы, як сьє мы Русины, мають в днешнім світі зелену, лем то треба знати выужыти. Єм рад, же ся в наших школах учіть русиньскый язык, же ся розрушала і работа на полю культуры. Самособов, то не є заслуга моя, є то заслуга главно русиньскых священиків і учітелів, т. є. русиньской інтелігенції. Я особніи підпорую тоты активіты, а єдною із перспектив в розвиванію міста може быти праві дорога через розвиваня нашої русиньской культуры. Але ту віджу велику задачу главно про Русиньску оброду на Словенську.

• Кідь сьє іщі раз стояли на самім зачатку пріматорьской дорогы, пішли бы сьє до того зясь?

– По правді, кідь бы єм іщі раз мав стояти на зачатку, ішов бы єм до того зясь. Думам собі, же моя работа не была марна, зробило ся того досраждєв велє. Но треба повісти, же то не є шытко лем чїсто моя заслуга. Фурт ту были а суть і далшы люде, прости обявастєя міста, люде зо своїма старостями і радостями, котры собі все честно робили свою роботу, а притім помагали розвивати місто, за што ім выштыким од сердия дякую.

І мы дякуєме за розговор а до далшых років жытота жєлаєме пріматорови Міджілаборець шытко найліпше!

Розговор вєла Алена БЛЫХОВА

РОШКІВСКА ТРАГЕДИЯ

(В АПРІЛЮ ТОГО РОКУ МІНЕ 60 РОКІВ ОД ТРАГІЧНОЇ СМЕРТІ ШЕСТЬХ МОЛОДЫХ ЛЮДЕЙ ІЗ РОШКОВЕЦЬ)

І по многых роках ся не дасть забыти на тяжко пережываны дні другої світової войны. Іщі тяжше забыти тым, котры почас той страшной войны стратили козоь зо своїх близкых.

Быв першыи рік по скінчїню войны. Настали великодныи свята. На Великодний вїваторок велє молодых і старшых людей із села Рошківці ся выбрало до сусіднєго Сукова на Службу Божу. Быв теплий ярный день. По літургії тоты люде по группах ся вертали домів. Впереді ішли молоды, дівки і парібци. Ішли, бісидуючи. А мали о чім єговорити. Были міджі нима і такы, котры недавно ся вернули домів із фронту і мали на што споминати. Перша група дівок і парібків приближовала ся ку Рошківськым Рївням. Мусили іти за пугтєв. До войны люде ходили дражков через луку Рївнї. Но почас войны німецькы вояци на Рївнях заміновали шырокий пас луку протїтанковыма довыгма мінами. Заміновали луку од берега Цїньцова і берег на Лозинах. Кідьже німецькы вояци не одышли зо села як плановали, ціле заміноване поле огородили плотом із коляного друту. На плїт повішали таблічкы з великым написом „MINEN“. Пізнїше, при скорім одході Німців, не застали спрятати плїт із таблічкыма. Также о замінованім полю знав каждый. І руськы вояци-мінере мали о то менше работы. Одміновали поле близко драгы. Остантні міны зохабилы в земли. На ручку міны, котру містами было видно зо землі, привязали довыгий телефонный друт. Мїну вытїяли зо землі. Єдна так вытїянута міна лежала на шкарпі близко драгы. Тот, хто ю вытїяє зо землі, не выбрав є міны розбушкы. Тяжко гадати чом, будь не знав, а може ся і бояв. А так мїну з розбушкы зохабив лежати на шкарпі близко драгы. Было і видно надалеко.

В першій групі дівок і парібків ішов ай Іван Прохыра. Як ся приближовали к мїні, Іван споміджі остантних парібків і дівок выбіг допереду, выбіг на шкарпу к мїні. Крїчав:

„Слухайте, парібци і дівки, тепер вас пару зложу на землю!“
Марне было крїчаня і одгваряня дакотрых парібків, же міна може выбухнути. Дакотры зачали втїкати драгов. Іван істо думав, же міна, котра лежала на шкарпі, уж была без розбушкы. Вхопив ю обидвома руками, підняв верьх себе і – шмарив на драгу міджі парібків і дівок. Міна выбухла. Іванове тіло розметало надалеко од выбуху. На дразі якыи косов підкосив шыткых, котры іщі в тім часі стояли поблизку. Зїстали лежати ранены і мертвы. Котры были легше ранены, спамятали ся. Зачали втїкати до села. Выбух міны выстрашив людею у селі. Лем збыхали і чекали яку новину тот выбух принесе.

Быв то страшный погляд про людею, котры ся драгов понагляли на місце выбуху. Настав великий плач. Люде спознавали мертвых. Каждый глядав своїх близкых. Раненым было тяжко помагати. Не было нічога на завиваня ран, не было нияких обявзів. Люде робили што могли і помагали як знали. Дакотры біжали до села по потрібны річі. На дразі зїстали лежати мертвы.

Іван Прохыра. Єго тіло было розметане надалеко і єго старый отец пережывав великий жалъ, кідь мусив тіло мертвого сына зно-

шати по фалатках до плахты.

Марія Цапцарова. Молода дівожка. Лежала на дразі як кобы спала. Іщі у своїй руці тримала молитвенну книжочку. Нияка поміч уж єй не пробудила до жытота. Дома было велє плачу і жалю за молодое дівок.

Андрій Черевка. З мертвых был наймолодшый. Лежав серед драгы обернутый тварєк к землі, як кобы хранив свою тварь. Як пришла к Андрїєви єго мати, з великым плачом обернула тіло сына і стала во будити. Крїчала:

„Андрїйку, сыну мій, вставай горі. Ты не можеш вмерти, кідь ты іщі молоденький. Ты іщі ани не жыє.“

Марне было материне плаканя і наріканя. Андрїя нияка поміч ани материн плач і слзы не пробудили до жытота.

Михал Шпак. І він лежав серед драгы як кыбы спав. Остра черепина прорвала му груди. Поранила єго молоде сердце. Про єго близкых жалъ был о то векшый, же іщі лем недавно, перед пару днями, ся вернув домів із фронту. Перебыв войну і фронт без поранїя. А в тот день свою смерть нашов близко родного села.

Михал Мелничак. І Михал был выслуженый фронтовий воєк. Вернув ся домів здоровий. Тїшыє ся з молодого жытота. І він у тот день ся не вернув із церкви домів жывий к своїм родчам і найближшым.

Гелену Халчаккову тяжко ранену іщі в плахті принесли домів. На постели плакала од великой болести. Крїчала на свою маму, кликала ю к собі. Мама не была дома. Іщі ся не вернула домів із сукїєской церкви. Походила зо Сукова і стримала ся у своїй сестры. Як ся дознала о нещастю, яке ся стало ниже села, з великым страхом і жалєм драгов біжала домів. Покы пришла домів, Геленка уж была мертва. Мату уж не бировала плакати. У великым жалю говорила:

„Боже милый, чом єсь праві мене так покарвав. Такой на зачатку войны загынув мї муж, отець моїх дітей, при налеті на Міджілаборці. А тепер, уж по скінчїню страшной і проклятой войны, од мене береш і мою дівку.“

Андрій Шанта был выслуженый фронтовий воєк. Лежав у гуменськым шпиталю. Як мертвому в селі звозили і на цїнтерю выкопали яму. Но на велике щастя, докторам ся пощастило Андрїєви жыво захранити.

Велє молодых людей было пораненых. Дакотры наслідкы своего поранїя несли і несуть аж до кінця своего жытота. Коло церкви был сплочной погріб шестєх молодых людей, котры свій жытот мали іщі лем перед собов, але страшна нагода їх жытот переревала. В цілїм селі было велє плачу, смутку і жалю. Смутило ціле село.

Жаль, но тяжко повісти чом, але на місці той трагедії доднєш не стоїть ниякий памятник чї хрест, ходем камін ці деревяный шпект, котрый бы припоминял місце, де колїсь выгасли жытоты шестєх молодых людей із Рошковець.

Штефан СМОЛЕЙ, Міджілаборці

• Святочний програм ослав юбілею Театру Александра Духновича у Пряшові і ёго Піддукляньского умельцького народного ансамблю 25. марта 2006 у споминанім театрі зачав отворінем фотовыставкы з історіі драматічного колектіу, котру приправив працовник Театралного інштитуту з Братіславы Олег Длоузі (справа).

Хоць двараз без електрикы, але веселость і добра налада зістали...

Де? На ославах 60-ых народенин „Українського національного театру“, од 15. 10. 1990 Театру Александра Духновича в Пряшові, 50 років од заложія „Піддукляньского українського народного ансамблю“, од 1990 р. Піддукляньского умельцького народного ансамблю, і 60 років од першой премеры в театрі, а то Ой, не ходи, Грицю. З тьма трёма юбілеями суть звязаны три датумы: 24. 11. 1945, 5. 12. 1955 і 2. 3. 1946, котры были святкованы вшыткы нараз 25. 3. 2006, спершу во великій салі театру, потім в естрадній салі в будові над кіносалов Клуб у Пряшові.

А чом двараз без електрикы? Бо тільки раз выпла електрика, а то почас выступліня фольковой группы Жобраці і почас выступліня ПУЛБС-у. Тоту сітуацію жартовнов пригодов надлешы протагоніста Жобраці, знамый і популярный герец і модератор, але й співак і музикант – Михал Гудак. Але же то не бые ниякій жарт у театрі, то сьме ся пересвідчили, кідь сьме в далшых днях переходили коло театру, де електрикарі оправляли електрику, жебы ся то не повторило. Также вернийме ся на зачаток святочного дня.

Зачали го своїма выступлениями іщі у фоае театру на отворіню выставкы фотографій працовник Театралного інштитуту в Братіславі Олег Длоузі, директорка того інштитуту Сільвія Гронцова і директор ТАД Маріан Марко, дале у великій салі вступом спершу конференсьеры Ярослав Саболова-Сисакова і Йозеф Михал, котры почас своїх выступів прочітали і поздравны писма, міджі нима і од бывшой успішной хореографкы ПУНА Меланії Немцовой (мож го ціле прочітати долов вправо), а потім директор театру Маріан Марко (ёго цілий выступ приносиме горі вправо) і ведуча одбору культуры Пряшівского самосправного краю, од котрого театр діставать фінанціі – Евы Арваёвой. Тото творило офіціалну часть святочного дня.

Курся хочу приставити при спомянутій выставці фотографій з історіі театру зо замірнянем главно на далшых штирех юбілантів, котры уж не суть міджі нами, але які много того зробили про театр і стали ся знамыма – на артистів Павла Симка (7. 4. 1926, Чуколавці – 9. 12. 1981, Пряшів), Николая Симка (7. 6. 1921, Чуколавці – 1. 4. 1982, Пряшів), Осифа Фельбабу (тыж режисер і директор театру, 12. 4. 1921, Вербяз на Україні – 12. 5. 1995, Пряшів) і Осифа Корбу (13. 5. 1921, Хмельова – 2. 11. 1988, Пряшів). То суть коріфеї того театру а вышло праві так, же при вшыткых штирех того року собі припоманеме їх недожытый юбілей, также наконець тых юбілейів ся святковало аж сім. Автор экспозиції той фотовыставкы з архіву споминаного інштитуту О. Длоузі заспоминав собі на то, як ся ёго судьба звязала з театром-юбілантом, але і з герцями-юбілантима, о котрых говорив із великов почливість і узаніем. Так істо подяковав женам двох із помершых герців-юбілантів – Анні Симковій і Марії Корбовій (а яке інакше – тыж бывшы геречкы) і зятєви О. Фельбабы, герцєви театру Александрови Кучеренкови, як і бывшому герцєви, режисерови і директорови того театру – Ярославови Сисакови, котры на выставку пожычили фотографіі зо своїх приватных архівів, чім ся ціла выставка збогатила.

По отворіню выставкы у фоае і отворіню ослав

• Темпераментны танцюрісты ПУНА-а завершыли святочный культурный програм в юбілюючім Театрі А. Духновича в Пряшові.

на сцені великой салы зачав ту красныи культурный програм, у котрім выступили колегове з Театру Йонаша Заборьского в Пряшові, співаці з уривками з музикалів – Яна Малєва і Славомір Бенко, бубнар-танцюрісты Ян Іван і Штефан Туранскі, фолькова співацько-музична група Жобраці на челі зо шовменом того вечора – Михалом Гудак, молодшым, молода співачка-солістка Маріанна Железна, вшыткы герці драматічного колектіу ТАД із короткым уривком із гры Ідіот Ф. М. Достоевского, а наконець співаці і танцюрісты ПУЛБС-у. Програм ся публіці любив, о чім свідчили великы аплавы, лем кус го нарушыла спомянута вымушена тма у салі. Але і так люде были веселы, щастливы, і такы одходили зо салы на святочну рецелцію і забаву при тонах різкой музыки в естрадній салі в будові над кіном Клуб.

• Красным голосом і прекрасныма русиньскыма народныма співанкыма вшыткых порадовала талантована Маріанна Железна.

Я, но може нелем я, чекав ем веце од драматічного колектіу театру, котрый днес належить міджі узнаваны професіональны театралны колектівы нелем на Словенську, але і за ёго границями. Кілько є за нима успішных премьер, репріз, выступлінь, котры несподівали і нарочного позерателя і любителя театру, докінця і того „роспещеного“ в Братіславі. Тот але на святочнім галавечорі ся представив барз скромно – з єдным барз куртым уривком із Ідіота. А праві од нёго ем чекав, же буде на сцені доміновати, ексцеловати, ведь мать з чім!

Святочный день перешов до святочного вечора а скінчив ся про многих аж над раном, бо забава была барз добра а з нёй ся тяжко одходило. Але вшытко ся раз кінчить, так ся скінчили і ославы спомянутых юбілейів русиньской культурной інштитуції і Русинів. І зась чекать вшыткы у Театрі Александра Духновича в Пряшові і в Піддукляньскім умельцькым народнім ансамблі каждоденна нелегка работа, жебы зясь потышити позерателів у Пряшові, по нашых селах і містах, но і за границями. Желаме вшыткым тым, котры нам роблять радость і духовно нас збогачують, як і збогачують русиньску культуру і культуру вообще, жебы їм ся то дарило все ліпше і ліпше і іщі довгы-предовгы роки.

А. З., фоткы автора

Велика вдяка вшыткым, што збогачують наш духовный жылот

(Святочне выступліня директора Театру Александра Духновича в Пряшові – Маріана Марка на святкованю 60 років од заложія театру, 50 років од заложія ПУНА і 60 років од першой премеры театру)

Добрыи вечур, важены гості, милы колегове,

похопив ем, же театр потребує директора на то, жебы при таких подіях, яка є і днес, кідь сі припоминаме 60 років од заложія нашого театру, 50 років од взникну нашого ансамблю і 60 років од першой премеры театру, выступив на сцені і повіе дашто барз перешепкуловане і нудне. Главні, жебы тому никто не розумів, а найліпше – ани він сам. Также майте зо мнов дакус

ю закладали, розвивали, плекали, котры і тепер ся снажать, жебы тот наш театр служыв вшыткым людем. А хотіло бы ся мі спомянути каждого, бо добрі знате, же театр – то не суть лем умельці, котрых видно на сцені, то суть десятикы людей, образно повіджено, за кулісами: драматічны авторы, режисеры, драматургы, авторы сцены, музыки і костюмів, ведучі колектіив, хореографы, корелетиторы, капелмайстры, звукарі, освітлєвачі, сценічны техніці, гардероберкы, маскеркы,

• З коротков сценков із гры Ідіот ся скромно представили члены драмколектіву ТАД, котры ся могли в тім гала-програмі ліпше презентувати, бо мають з чім.

терпезливости.

Сів ем за стіл і зачав ем писати – як то было кінцем 1945-ого року і зачатком 1946-ого року як ся закладав театр, яка была перша ёго премера, як ся розростали і здоконалєвали обидва умельцькы колектіивы. Потім ем сі усвідомив – кому тото вшытко хоч повісти і припадало мі так, же яйце хоче учіти курку. Зато радше ем ся верну до свого дитинства, бо в театрі оставаме цілий жылот дитми.

Мали сьме дома радіо з полотном спереду, было вежше як тоты днешні, модерны, але замале на то, жебы ся там помістили вшыткы, кого ем там чув. Наісто сі тото радіо дакотры памятае, бо сьме в нім были. Не спомяну сі на вшыткы голосы в нім, але відів ем ту днес пані Аньку Сумкову, Настю Югасову, Аньку Бітнерову, Машу Корбову, Марьку Мачошкову, Рудолфа Смотера, Машу Грабовску, Реіну Яроцкову, Яра Сисака, Мікіго Ляша і іншых. Їх голосы і тоты люде про мене были дачім, што ся не дасть ани описати... світлом, сонцём, потічком, луков, лісом..., дачім барз великым.

Так ем сі усвідомив, же кідь інштитуція мать свято – то не суть машыны, заряджія, будовы, але конкретны люде, котры

столярі, шоферы, упрятовачкы, вратниці, шатнярькы, курчі, гасічі, адміністратівны працовници, секретарькы і т. д. Вшыткы ся снажать, жебы каждая премера, каждая репріза, każde наше выступліня было штонайлїпше, штонаїнтересніше, жебы наша работа приношала людем радость і щастя.

І про мене є великым щастём, же могу ту стояти, великов честём, же могу ся Вам подяковати. Моя вдяка належить каждому, хто холем маленькым зернятком припоміг к тому, же днес можемо ославлєвати такы красны юбілейі. З почливістьём ся кланям тым, котры закладали тот театр, што в тяжкых часах розношали радость нелем по нашім реґіоні, але і по цілім світі. Велє з них уж не є міджі нами, і їм належить вдяка. Схылям ся перед тьма, які і тепер суть охотны робити вшытко про то, жебы збогатити наш духовный жылот. Хочу ся поклонити і тым з того полотняного радія. Вшыткым Вам з цілого серця дякую!!! І желам Вам щастя, успіхы і міцне здорovia. А нашому театру і ансамблю много успішных премьер, стовкы репріз і неконечны аплавы.

Sláva umelcom, ktorých ohnivý duch bojuje za česť svojho národa

(Поздравне писмо бывшой успішной хореографкы „Піддукляньского українського народного ансамблю“, днес Піддукляньского умельцького народного ансамблю – Меланії Немцовой)

Vážení a milí moji bývalí kolegovia, oslavujúci dnes pekné a vzácne jubileum súboru, v ktorom sme spoločne prežili niekoľko krásnych rokov a chvíľ. Dovoľte mi, aby som Vás všetkých zo srdca pozdravila a popriala Vám ešte veľa zdravia a pekné snečné dni života.

V starobe niet krajšej útechy, než tej, že sme všetku silu svojej mladosti vložili do diela a tvorby, ktoré s nami nezostali.

S nevšednou láskou som po celé tie roky v súbore vyberala to najlepšie, najpotrebnejšie z folklóru, bohatstvo nad bohatstva, aby sme patrili medzi tých najlepších reprezentantov. A my sme spolu naozaj boli tí najlepší. Myslim, že sa nám to dарило, čoho dôkazom bolo 17 choreografií, ktoré sme spolu zrealizovali v 17 celovečerných premiérach. Často ma moji priatelia z nášho fachu prehovárali, aby som odišla z PULS-u, že budem mať väčšie možnosti atď... ale moja odpoveď však vždy znela „pracovať sa dá všade a mne sa tu páči, tu je moje miesto!“ Zostala som. A nikdy som to neoľutovala. Ako by som mohla nechať „moje deti“, na ktoré som bola sice niekedy príliš prísna, ale chcela som len dobre a bez toho by sme sa neboli zaskveli s úspechom takmer po celom svete. Nedalo sa túto prácu nemilovať, nedalo sa nemať rád ľudí, ktorí hodiny a hodiny drelí na sále, nedalo sa neprenášať skvosty cez Vás, moji milí tanečníci, chlapi a dievčatá, na javisko a nezanechať cez Vás čosi aj ďalším generáciám. Taká nevšedná láska to bola. Keď som tvorila a vymýšľala tance a kompozície, vždy sa mi zdalo, že sa prenášam do rodného domu, že počujem cimbal mojej mamy, že počujem nesmierne množstvo krásnych piesní ľudí, ktorých som spev zachytila na magnetofónovú pásku a preniesla do 11 kníh, že objímam svoj rodný kraj, nadovšetko milý môjmu srdcu. Považujem sa za šťastného človeka, pretože som mala možnosť pracovať s talentovanými ľuďmi, z ktorých väčšina cítila tak ako ja a nech som robila čokoľvek s Vami, týkalo sa to vždy toho, čo som mala najradšej – našu zem, nášho človeka s jeho tradíciami a jeho veľké srdce.

Oslavujte a buďte hrdí na to, čo ste stvorili, zachovali a nesmierne hodnoty naše ukázali svetu. Sláva umelcom, ktorých ohnivý duch bojuje za česť svojho národa.

S vřucným pozdravom

Vaša Melánia Nemcová

• Успішний фольклорний колектив ШАРІШ Мілк Аґро Основної уметельської школи М. Мойзеца в Пряшові. Фотка з архіву автора.

ШАРІШ іде до Америки

Дітський фольклорний колектив ШАРІШ Мілк Аґро, який робить при Основній уметельській школі М. Мойзеца в Пряшові, у 2005 році святкував 10-річний ювілей свого діяльності. Доднесь має за собою вище 600 виступів дома і за границями Словенська. Регулярно виступає в програмах, які організує місто Пряшів, Основна уметельська школа М. Мойзеца в Пряшові, Русинська оброда на Словенську і інші культурні організації. Є учасником окресних, крайських і цілословенських конкурсів і преглядок. З домашніх акцій треба згадати фестиваль у Выходній, Кривянах, Гуменнім, Міджілабірцях, Раславіцях і под. Дотепер репрезентовав шаріський і русинський фольклор в Булгарську, на Україні, в Польську, в Чеську, в Сербську і Чорній Горі, Ракусську а в минулому році успішно абсолютовав виступіна в Японську.

Колектив творить коло 35 членів. Суть то діти і молодеж із Пряшова і околиці: співаці, танцюристи і музиканти. Пропагують народні співанки і танці з регіону Шаріша і русинського етнічного северовиходного Словенська. **Од 16. мая до 6. юна 2006 на позвання Карпаторусинського общества (Carpatho-Rusyn Society) в США з центром у Піттсбургу возьме участь на святкованні 30-річного ювілею закладіння колективу СЛАВЯНЕ і на 50. Піттсбурьскім фольклорнім фестивалі. Окрім того виступить 8-раз у навколишніх містах недалеко од Піттсбургу. Й. ПИРОГ, ведучий колективу**

• В заключній сцені культурного програму на кінці першого дня 8. Світового конгресу Русинів 24. юна 2005 у польській Кричці виступили члени фольклорних колективів Славяне з США і Шаріш із Словенська. Фотка А. З.

Молода генерація ся наворачтєть к історії

Таке конштатованя см высловила по навчіві представлїня драматїчного колективу Фарма в яскїні, котре было 17. марта 2006 року на Малій сцені Театру А. Духновича у Пряшові. Шкода лем, же на малій...

І кїдь атмосфера представлїня была коморніша – герці мали ближє ку позерателям, але і навчївницї сидїли цїлком близко, дотыкали ся еден другого, што підкрїпило цїлковий замїр представлїня, предї лем дакотры про недостаток місця на сидїїна мусили ся спокїти з місця на стоянє, а і тих малы просторы, в котрых ся представлїня одбывало, нукали поскромно. Празький колектив молодых герців (суть то студенти ДАМУ і конзерваторїсты, котры походять з Французька, України, Чеська, Словенська і Шпанельска) ся представив фрагментами з своїх двох інсценаций.

Една была інспїрована тематїков выстагавалецтва в 30-ых роках минулого стороча, кїдь лїде одходили за роботы – были то главны жьтєлі найхудобнішых регіонів выходного Словенська, мідї котрых ся рядїли і Русини. У звязї з тым звикали співанкы з тематїков выстагавалецтва, котры ведно з писмами родинї „із-за моря“ были інспїрацїєв про взник інсценаций. Молодий режїсер Віпан Дочоломанскї ведно із своїм колективом перешов шаріський і русинський села, в котрых позберав материал – писма, стародавны співанкы, послушав необычайны росповідї обычайных лїудей. Виступлїня спєстрила своїм співом і знама русинська музикологїчка і фольклорїстка Др. Анна Деревяникова, котра была про молодых артїстїв порадыньєв у вопросах походжїня співанок з того періоду.

Другов частєв виступлїня був фрагмент із представлїня Чекарня, котре vznikло на основї далшї історїчної подїї – вьывожєня Жьдїв з Словенська до концентрачных лагрів. Молодий режїсер собі выбрав конкретну „чекарню“ – вла-

кову станїцю „Žilina – Záriečie“, де був еден із найвєкшых збірных таборів на одвоз Жьдїв до концентраків і выбрав собі на основї особного контакту осуд конкретной родини – пекаря і єго дївки, котрї бы ся ани не приснило, же і єй одвезуть до концентраку, бо єй отець був про „рішу“ як пекарь потрібный.

Представлїня авангардного колективу Фарма в яскїні – Work demonstration было частєв проекту русинської фотографї Луції Німцєвой, котра походить із затопленой області – зо села Старина і тьж зо собов несе судьбу недавной минулости, кїдь в інтересї „вышшых цїлів“ заплатили своїма судьбами, а не раз і жьвотами, обычайны лїуде. Якраз тот подїя – добровольно-насилне выстагаванє семох русинських сел, котре ся дотупило і єй родини, было інспїрацїєв на створїня проекту Руснаци – гляданя страченой домовини, котрї ся єй за фїнанчнїй помочї фондів ЕУ – програму про молодеж подарило зреалїзовати. Як сама признала, фотографї, котры позберала од родин із выселеной Старинської долини, і єй припоминають страчену домовину – місце, де ся народила і жьла зо своєв родинов, місце, котре стратила навсе і нїгдє на світї го уж не найде.

Наконець ся жадать повїсти, же колектив молодых лїудей обробив тоты болячі темы нетрадїчным способом – акцентує ту не самотный ход подїї, котры ся стали, але суть ту демонштрованє скорше емоцїї, пережываня даных моментів у данїм часї. Зато не є важный язык – як основный комунїкачнїй засоб, але доміантнїм є внуторнїй прояс – пережываня даного моменту, што впливать на позерателя о то емотївнїше і мать міцнїшу выповїдну цїну. Може правї зато колектив Фарма в яскїні жне успїхы нєлем на Словенську і на домашнїй сценї в Чехах, але і в таких країнах як Велика Британія, Бразїлія, Аргентина.

Кветослава КОПОРОВА

Добра забава і додж задарьмо, пиво за коруну,..

... а то вшытко было 1. апрїля 2006 на вернісажї выставкы з выбїром того найлїпшого з XII. річнїка мїджінародного конкурзу гуморных рисунків на тему „пиво“ під назвов Золота бочка (Zlatý sudok) перед і у Шаріській галерїї в Пряшові, душов котрого є од самого зачатку популярный русинський карикатурїста і главнїй організатор конкурзу, знамый і з нашых Народных новинок автор серїалу Ілько Сова з Баюсова – Федор Віцз з Пряшова. Тот конкурз наріс до таких розмірів, же до нєго тепер послало 488 работ 158 авторів із 26 штатів, также было тьжко з такой масы выбрати тоты найлїпшы рисункы. Нас тішить, же як минулого року Премїю Андрїя Богоявлевского здобыв русинський карикатурїста Осиф Сторінський із Татраньской Лесной, так того року був оцїненый за свою роботу Премїєв Ігора Шевчїка. Также ґратуєме оцїненому.

Але вернїимє ся на зачатку. На выставку єм пришов міджі першыма, наїсто такыма, котры, як і я, собі хотять выставку попозерати в покою, кус „дати реч“ із выставленыма рисунками. Але уж ту був істый рух, бо наблїжовав ся час святочног отворїня выставкы, но мы, першы, сьме встигли попозерати што нам понукли і вышши сьме вон перед галерїю, де свїй електронїчний музичнїй інструмент приправляв тот, котры такой по єго іншталацїї зачав грати і співати, чїм навїв приємну атмосферу, котру підкрїпили теплы лучї ярнєго сонця. Вызерало так, же вшытко жьчїть успїшному отворїню выставкы і передано премїй оцїненїем. А кїдь ішї перед галерїєв зачали чаповати пиво за коруну, конкретно погар пива, котрых сьте могли выпити подля дяка, так налада была ішї веселїша. Уж лем зачати, но тот зачаток ся кус спїзвив, а то выужьв тот найвышшїй, жебы з неба розвеселєных „грїшників“ кус покропїв водов, жебы ся схолили. Но кїбы лем то, але грїше было, же по вступнїм словї конфєрансьєркы Сїлвії Лїсїнової, директоркы Шаріської галерїї Марты Гребїчковой, по пару словах пана міста – прїматора Мілана Бенча і ґазды акцїї – Федора Віцза зачали мокнутї дїпломы на столї

перед галерїєв і червєный баршан у шкатульках, де были покладжєны мосаджны премїї з мєнами тьх найлїпшых, оцїненых у формї пивовых вїньєт. Но але апрїль є уж такїй, а першїй апрїль цїлком шалєный: робить собі што хоче а бїднїй чоловік ся мусить лем приспособити, треба-

• Два раз уж оцїненый русинський карикатурїста в мїджінароднім конкурзї на тему „пиво“ – Осиф Сторінський.

ло шатовати з культурнїм програмом, у котрїм виступив Словак, варїч з пивовару і музикант на клавесовім електронїчнїм інструментї в єднїй особї Станїслав Новотнї і Русин-акордеонїста Мілан Габєра, учїтель основной уметельської школы, ку котрым ся придала знама то особа чорнявог взгляду, на 99,99 процента іста Ромка Еріка, котру мы, Пряшївчанє, видїме і чуєме грати на ґитарї і співати під выходнов бранов до центра міста. Также, словом, різнородє етнїчне трїо, котре потїм доповнїв далшїй Ром, а яже, тьж музикант і співак – Ігнац Червєняк зо Свинї (позор, так ся зве село недалеко Пряшова), еден із протагонїстїв документарного фїлму Іншы свїты (о нїм приносїме шьршу інформация у рубрїцї ФІЛМ нашой вебовой сторїнкы). Але додж не дав ся му наповно реалї-

зовати, требало понагяти з передаванєм цїн, бо нєлем они, але і лїудє без амбрел і шапок мокли і страчали терпєливость. Но додж і оправдана неучасть дакотрых оцїненых із ближшых і далєких крайн вшытко прискорили і так офіцїалїта передаваня честных дїпломів і премїй ішла як по маслї, або як кїбы додж дакого наганяв. Ішї застигли собі цїны перевязати холєм Словак зо Словєньска – Павол М. Кубїш (Честне узнаня), Русин із Словакїї – Осиф Сторінський (Премїя Ігора Шевчїка), Укрєнаєць з русько-українського Донецька – Николай Капуста (Премїя РО Словєньского сїндїкату новїнарїв у Пряшові), котрїй прибїг на послїдню минуту, каже, же одволїо на Українї і такой ся понагяв на вернісаж выставкы; Поляк із Польска – Яцєк Фрацїкєвіч (Премїя Пивовару Шарїш), котрїй вьяз під пазуху і Премїю прїматора Пряшова про крайна Генрїка Цебулю; і Чєх із Чєх – Радєк Стєска (по русинськы званый Пішник, 2. премїя). Цїны розданы і давай під стрїху Шаріської галерїї а потїм до недалєкой Пивной галерїї в комплексї Вікторїя, котрїй Пряшївчанам ся зафіксовав як стара Верховина, де ся промїтав фїлм Іншы свїты, сидячі при добрі выхолоджєнїм жьвтїм напою, котрому было прїсвяченє того першоапрїлєвє дообїдї а пообїдї, про дакотрых, може, і вечур, бо кїдь є добрі, та чом ся росходити...

Выставка є отворєна, жєлає єй успїх і много позерателїв, котры ю можуть, окрем нас, ішї увїдїти до 21. мая 2006. Также жьчїмє організаторам нєлем щастнїю руку і добре око при выбїрї образкїв далшого конкурзу, але і добре зорганїзованя далшїй выставкы за помочї главного спонзора – Пивовару Шарїш у недалєкїм од Пряшова мїстєчка Великий Шарїш. А, може, же правї нещастна тринадцятка буде правї щастнов і што до доброй хвїлі. Мы, што сьме были уж на выставцї, тішїмє ся на далшїй річнїк мїджінародного конкурзу гуморных рисунків на тему „пиво“, а же буде тот тринадцятка – та наїсто дадуть жаднїм лїудєм перед Шаріськов галерїєв пиво цїлком задарьмо.

А. З., фотка автора

Ігор Пешта – закладатель „постмодерного іконоклазму“

Звучить то бомбастїчно, але є то правда, бо молодой вытварник із Пряшова – Ігор Пешта (13. 4. 1979) так назвав свїй вытварнїй прояс, зато нас інтерєсовало, што то є тот „постмодернїй іконоклазм“, што то мать до дїла з характерїстїчнов уметельсков творчєствє у выходных церьквах, котры мають много русинських віручїх – в православнїй і грекокатолїчкїй. Вєдь хто бы не обдївляв прекрасны іконы в наших деревянных церьковях? Зато сьме пішли і на вернісаж выставкы під таков назвов 23. марта 2006 до просторїв галерїї пензіону Атрїум на Флорїановїй улїцї в Пряшові.

Ту сьме ся од куратора выставкы Станїслава Шалка дознали, же представлена колекцїя вытварных работ, котру автор на выставку приправляв трї четвєртїны рока, ся вымыкаєт обычайнїм авторськым выставкам у нас і мудро ним повїджено: „Зазначує просакованя минулых аж бїзантєльских знаків до сучасного вытварного проясу“. Далє він підкрєслїв, же „автор тьх работ є вынатьковий тьм, же будєє свою творчєсть на класїчнїм писаню ікон, но одважно і на нашу добу ся снажїть в рамках сучасного вытварного розумїня тоты класїчны цїнностї перетавити до постмодерного розумїня вытварного умєня. Выставка є концїпована в двох уровнях – в уровнї класїчнїй іконы (Ікона св. Кїрїла і Мєфодїя) і в уровнї постмодернїй (Трос путователїв, Бїлий Хрїстос), де думка оживєных языків-сїмболїв є одкрыта вшыткым культурам і штїпам сучасно... Одважнє вытварнє переданя думок автора є характерїзованє наприклад роботов Великий выбух-трїск, де є евідєнтна звязаньє бїзантєльської школы зо сучасным вытварным і научным познаням...“

Але охабме далшы цїтацїї теоретїкїв вытварного умєня, котрому не поможе ани найлїпше теоретїчне оцїнїня, кїдь то то не ословить позерателя. Зато повїм свїй погляд на тоту выставку: є то інтерєсна выставка, хоць кус замало ту было работ, жебы сьме могли собі зробити яснї уцїлєнїшу представу о авторовім вытварнїм штїлї – постмодернїм іконоклазмї, але зась то не є цїлком переворотна выставка і новий вытварнїй штїл, бо в нїм відїти знакы далїкєго штїлїв, докїнця і поп-арту, котры суть змїшаны доведна, жебы створити штось новє. Але, як уж не раз было мудрым повїджено, вшытко ту уж было, тьжко дашто цїлком новє в сучаснїм вытварнїм умєню створити... Але найосновнїше є зась не новий штїл, але то, як тото умєня впливать на позерателя, любїтеля вытварного умєня. А можу повїсти, же выствєлена колекцїя на мене особно аж так глїбоко не вплинула, жьжыв єм выставкы, при позераню на тьворы котрых мї заморозкы по тілі

перешли. Але то не є припад той колекцїї. Хоць з другого боку є сїмпатїчне, же молодой вытварник глядять штось нового, же ся снажїть, а, може, же часом вытворить такы образы ці обьєкты, перед котрыма зїстанєме в нїмїм ужасї. Цї то не є сон вшыткых умєлцїв? Увидїме пізнїше. Но далша річ є сїмпатїчна і заслужить сї похвалу, же ся находять спонзоры вытварного умєня, котры помагють молодым вытварникам, але і старшым, презентовати ся перед публїков, а не жебы іх выслїдкы творчєсты зїстали дєсь „заперты“ в кутику авторового ательєру. Также ту патрїть авторова вдяка, як і нас, позерателїв, главнїм спонзорам выставкы – Патрїкови Томїчови, Духовному центру св. Іоана Богослова при Православнїй духовнїй семїнарїй Пряшївской унїверзїты у Пряшові і ряду далшым. Но а інтерєсно, же покровїтельство над выставков мала в нашїй політїцї знама Анна Белоусова-Малїкова, котра на выставку пришла особно, ведно зо споманутым главнїм спонзором П. Томїчом ці аташе Амбасады Руськой федерацияї в СР з Братїславы – Александром Кузнєцовом.

Вытварнїй жьвот у Пряшові є жьвїй а єго оживлїнєм была і експозїцїя, котру до 5. апрїля 2006 представив Ігор Пешта і з котров ся будє презентовати і в Братїславі. Жєлаєм му, жебы ся му в нєлєгкїм гляданю і творїню чогось нового у вытварнїм умєню дарїло, жебы єго тьворы были досправды новаторськыма, а ішї важнїше – зарївно глїбоко впливаючїма на позерателя.

А. З., фотка автора

• На вернісажї выставкы з творчєсты Ігора Пешты подаровав свою графїку підпрєдсєдкынї СНС Аннї Белоусовї-Малїковї, котра над выставков взяла покровїтельство.

НАРОДНІ НОВИНКИ

48 Prešov, SR. Тел.: 051/77 25 629. Передплатнє на рік 250,- Ск, до сусїднїх штатів – 600,- Ск, до загранича поштов II. кл. 35 УСД, поштов I. кл. 43 УСД, заплатити мож і в редакцїї. Выроба: ДАТАПРЕСС у Пряшові. Рєгїстрачнє ч. МК SR 417/91, МІС 49 438. Опублїкованы погляды дописователїв не мусять быти згодны з поглядами редакцїї. Адреса новїнок на интернетї – <http://narodny-novynky-presov.sk>, www.rusynacademy.sk, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2